

Əlillərə hamı qayğı göstərməlidir

Qarşıdan Ümumdünya Əlillər Günü gəlir. Hər il dekabr ayının 3-ü əlilliyi olan insanların Beynəlxalq Günü kimi qeyd olunur. Həmin gün BMT tərəfindən qəbul olunmuş Bəyannamə əsasında qeyd olunmağa başlamışdır. Bu günün məqsədi cəmiyyəti əlillik problemlərinin həllinə cəlb etmək, əlilliyi olan bütün insanların hüquqlarını qorumaqdır.

Əlillər Günü ölkəmizdə yüksək səviyyədə qeyd edilir. Çünki əlillər əhalinin başqa təbəqələri ilə müqayisədə daha çox sosial müdafiəyə, mənəvi dəstəyə, humanist münasibətə möhtacdırlar. Məhz buna görə dövlətimiz əlil və şikəstlərin sosial müdafiəsinə qayğı göstərir, humanist dəyərlərini onlardan əsirgəmir.

Müstəqil Azərbaycanda əlilliyin qarşısının alınması, əlillərin sosial müdafiəsi, əlillərə qayğılar göstərilməsi işlərinin əsası ulu öndərimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və bu işlər ilbəl yüksələn vüsətlə davam etdirilmişdir. Son 12 ildə möhtərəm dövlət başçımız İlham Əliyev böyük öndərimizin bu necib missiyasını layiqli tərzdə davam etdirmişdir. Bu səbəbdəndir ki, 2003-cü ilin oktyabrından etibarən Azərbaycan bütün sahələrdə olduğu kimi, əhalinin, o cümlədən əlillərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi sahəsində də yeni bir inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub.

Son 12 il ərzində dövlət tərəfindən əlil, tənha və ahillərə sosial xidmətin təşkili sahəsində qənaətbəxş fəaliyyət yürüdülmüşdür. Belə ki, dövlət əlil, tənha və ahillərə sosial xidmətin təşkili ilə bağlı internat evlərinin, pansionatların, rayon əhalinin sosial müdafiəsi mərkəzlərinin sosial məişət xidməti sektorlarının fəaliyyətini gücləndirmiş, müharibə əlillərinin dövlət vəsaiti hesabına nəqliyyat vasitələri ilə təmin olunması, əlillərin, eləcə də şəhid ailələrinin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində vacib tədbirlər həyata keçirmişdir. 2016-cı ilin dövlət büdcəsində də sosialyönümlü siyasəti uğurla icra etmək məqsədilə bu sahəyə həmişə olduğu kimi yenə xeyli vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulmuşdur.

Ölkədə hal-hazırda fəaliyyət göstərən internat evləri və pansionatlarda 12 min nəfərdən çox qoca və əlil yaşayır. Bu insanların sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması, onlara normal yaşayış şəraiti yaradılması, sosial-məişət və tibbi xidmətin təşkilinin təkmilləşdirilməsi üçün dövlət tərəfindən bir sıra vacib proqramlar həyata keçirilmişdir. Əlillərin xeyli hissəsi mənzil, maşın, əlil arabaları ilə təmin olunmuş və bu proses davam edir, onlar müxtəlif ölkələrdə dövlət vəsaiti hesabına müalicə və bərpa kursları keçirlər. Son on iki il ərzində Prezident İlham Əliyevin

rəhbərliyi altında Azərbaycanda bütün sahələr üzrə əldə edilən nailiyyətlər rayon əhalinin sosial müdafiəsi mərkəzinin fəaliyyətində də öz əksi-

ni tapmışdır. Hal-hazırda rayonumuzda sosial müavinət alan əlillərin sayı 1766 nəfərdir. Onların 101 nəfəri Qarabağ müharibəsinin, 5 nəfəri ikinci dünya müharibəsinin 18 nəfəri Çernobil hadisəsinin, qalanları isə anadangəlmə, yol-nəqliyyat, istehsalat qəzalarında, xəstəliklər nəticəsində əlil və şikəst olan vətəndaşlardır. Təqdirəlayiq hal kimi qiymətləndirilməlidir ki, rayonumuzda əlillərə, şikəst insanlara qayğı və diqqət xeyli yaxşılaşdırılmışdır. Onların hər birinin hüququnun qorunması ilə bərabər mənzillərlə, minik avtomobilləri ilə təmin edilməsində, sağlamlıq mərkəzlərinə göndərilməsində mühüm addımlar atılmışdır. Bir sözlə, rayonda əlillərin və şəhid ailələrinin mənzil problemi mütemati olaraq həll edilir, minik avtomobillərinə olan tələbatları ödənilir. Son beş ildə bir 32 mənzilli ikimərtəbəli, 36 mənzilli dördmərtəbəli yeni tikilmiş yaşayış binaları müharibələrdə fiziki sağlamlıqlarını itirmiş qəbələli ailələrinin ixtiyarına verilmişdir. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən əlillərin minik avtomobilləri ilə təminatı yaxşılaşır və gələcəkdə bu prosesi davam etdirmək nəzərdə tutulub. İndi rayon üzrə 40 nəfər müharibə əlili «Oka» və «Lifan» markalı minik avtomobili ilə təmin edilib.

Rayonumuzda dövlət tərəfindən tibbi sosial ekspertizanın təşkili, əlillərin reabilitasiyası, protezokropediya və digər reabilitasiya vasitələri ilə təminat sahəsində mühüm işlər görüldüyünü söyləmək olar. Hər il ehtiyacı olan bir neçə əlil müalicə prosedurları tətbiq olunmaq üçün reabilitasiya mərkəzlərinə göndərilir və sağlamlığını bərpa edir.

Mərkəz qocaların və əlillərin sosial müdafiələrini daha da yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə dövlət və ictimai təşkilatlarla yaxından əlaqə saxlayır, əlillərin bayram günlərinin və digər mərasimlərinin keçirilməsini təşkil edir. Bu diqqət və qayğı artıq xoş bir ənənəyə çevrilmişdir.

Hazırda rayon üzrə 61 nəfər tək ahil vətəndaş və əlil mərkəzin əlil sosial-məişət xidməti sektoru tərəfindən evlərdə xidmətə götürülmüşdür.

Bir məsələni də qeyd etməliyəm ki, əlillik eyib sayılmamalıdır, çünki bu insanlar fiziki cəhətdən tam olmasalar da, onlarda da necib ürək, saf insani keyfiyyətlər, bacarıq və intellektual qabiliyyətlər vardır. Bu insanlar maddi cəhətdən təmin olunsalar belə, isti münasibət, ətrafdakılardan qayğı, mərhəmət və diqqət umurlar. Gəlin bu qayğını, xeyirxahlığı həyata keçirək, dünya işığına həsrət qalan gözlərindən əlil, ayağını və qolunu itirmiş vətəndaşlardan diqqətimizi əsirgəməyək.

Arzu HACIYEV,
rayon əhalinin sosial müdafiəsi mərkəzinin direktoru.

QİÇS dəhşətli xəstəlikdir

QİÇS-ə qarşı Beynəlxalq Mübarizə Günü yaxınlaşır. Dünyanı bu müdhiş xəstəliyə qarşı mübarizə aparmağa sövq etmək üçün BMT-nin xüsusi qərarı ilə 1 dekabr—QİÇS-ə qarşı Beynəlxalq Mübarizə Günü elan etdilmişdir.

QİÇS nə deməkdir? QİÇS—qazanılmış immun çatışmazlığı sindromu deməkdir.

Hazırda dünyada müdhiş miqyas almış QİÇS rusca SPİD deyilən epidemiyaya insan həyatı üçün təhlükə törədən bəlaya çevrilib. Bu global problem cəmiyyətin bütün təbəqələrini—millət, icmanı, ailəni, hər bir fərdi əhatə edir və bütün dünya üzrə sosial iqtisadi inkişafı sarsıdır. Bu xəstəliyə yoluxmuş şəxs orta hesabla 5—10 il ərzində sağlam görünür və hətta bəzi hallarda orqanizmində bu virusun kök salmasından heç özünün də xəbəri olmur. QİÇS o zaman inkişaf etməyə başlayır ki, immun çatışmazlığı immun sisteminin mühüm toxumlarının böyük bir hissəsinə yayılmaqla inkişaf edir. Bu zaman inkişaf sistemi o qədər zəifləyir ki, artıq orqanizmin müxtəlif yoluxucu və şiş xəstəliklərindən müdafiə imkanı tamamilə tükənir.

BMT-nin QİÇS ilə Mübarizə Proqramının və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının 2004-cü ilin sonunda apardığı təxmini hesablamalara görə dünyada immun çatışmazlığı virusu ilə yaşayan insanların sayı təqribən 42 mil-

yonaya çatmışdır. QİÇS-dən ölənlərin sayı 24 milyonu keçmişdir. QİÇS infeksiyası keçmiş sovet məkanında da, xüsusilə Ukrayna, Rusiya, Belarus, Moldovada böyük sürətlə yayılmışdır. Çox təəssüf ki, bu sağalmaz xəstəliyə ölkəmizdə az da olsa adam yoluxmuşdur.

QİÇS-dən qorunmağın yeganə yolu sağlam həyat tərzini keçirmək və təsadüfi adamlarla münasibətlərdə ehtiyatlı olmaqdır. Hələ 20—25 il bundan əvvəl biz QİÇS xəstəliyinə çox uzaqda olan bir təhlükə kimi baxırıq. Amma bu günkü realıq başqadır. Ona görə də bu sahədə insanların maarifləndirmək üçün tədbirlər görülür. Beynəlxalq qurumlar da bunun qarşısını almağa kömək edir. Alimlər «XXI əsrin vəbası» adlandırdıqları bu virusa qarşı bütün dünyada müharibə elan etmişlər. QİÇS epidemiyasını «Zəmanəmizin inkişaf yolunda ən təhlükəli problem» adlandıran BMT-nin Baş Məclisi bütün hökumətləri bu məsələnin həlli zəminində daha güclü və əlaqələndirilmiş bir hərəkət üzrə global işlər görməyə çağırmışdır.

Azərbaycan hökuməti də bu dəhşətli xəstəliyin qarşısının alınmasına böyük əhəmiyyət verir, 1996-cı ildə Azərbaycan Parlamenti «İnsanın immun çatışmazlığı virusunun törətdiyi xəstəliyin yayılmasının qarşısının alınması» haqqında Qanun qəbul etmişdir.

Aslan CƏLİLOV.

“Kitabi-Dədə Qorqud”un elmə bəlli olmasının 200 illiyinə həsr edilən beynəlxalq simpozium

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev “Kitabi-Dədə Qorqud”un alman dilində ilk tərcüməsi və nəşrin iki 200 illiyinin qeyd edilməsi haqqında imzaladığı sərəncama əsasən, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA), Bakı Slavyan Universiteti (BSU) və Qafqaz Universitetinin təşkilatçılığı ilə Bakıda Beynəlxalq Simpozium keçirilmişdir. Simpoziumu giriş sözü ilə Azərbaycan Respublikasının Millətlərarası, Multikulturalizm və Dini Məsələlər üzrə Dövlət müşaviri Kamal Abdullayev açmış və tədbirin əhəmiyyətindən danışmışdır.

Simpoziumda bir sıra çıxışlar

olmuş və “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının bir məkanda məhdudlaşmadığı, təkcə türk xalqlarının abidəsi olmağı, eyni zamanda dünya miqyasında bir abidə olduğu vurğulanmışdır. Çıxışlarda həmçinin dastanın geniş təbliğindən, türk dünyasının şifahi xalq yaradıcılığında tutduğu əvəzsiz mövqeyindən, qorqudsünaslığın tarixi və gələcəyi ilə bağlı təkcə Azərbaycanda deyil, bütün dünyada silsilə tədbirlər keçirilməsinin vacibliyindən söhbət açılmışdır. Simpoziumda təşkilatçıların əməkdaşlığı haqqında müqavilə imzalanmışdır. Plenar iclasında bir sıra məruzələr dinlənmişdir.